Додаток до „Буковини“.

Ч. 34. Чернівці, дня 19. серпня (1. вересня) 1905. Рік VIII.

Виходить що тижня в пятницю.

Коштує річно 4 корони, а до Америки 2 доляри.

РУСКА РАДА

Народна ґазета.

Адр. редакциї: „Руска Рада“ в Чернівцях улиця Петровича число 2.

Хто приятель, а хто воріг?

Як від тих псів, так тепер нам тяжко від ворогів обігнати ся. Вкусити не годні, бо зараз по зубах дістали-б, але брешуть аж встїкають ся. Брешуть на наших послів, що вони нїби то нїчого для руского народу не придбали, що вони лиш за себе дбають і Бог знає що вигадують, бо гадають, що ще найдуть ся такі дурнї, що їм повірять. Але вже це саме, що між руским народом нема таких дурнїв, що повірили-б брїхням ворогів, показує, що рускі посли, відколи стали заступати руский нарід, т. зн. від 1890-го р. не сидїли даремно з заложеними руками, а просьвічали і научали нарід, які він має права, як свого права пильнувати, як нові права здобути, як старі давні кривди усунути. І коли від р. 1890-го наш сойм не наложив нових тягарів на мужицкі плечі, як се бувало давнїйше, то се заслуга руских послів. Але окрім того кождий вам скаже, хто то позакладав 122 каси по наших селах людям на пожиток, хто то заложив „Руску Касу“, аби ратувати хлїборобів з рук лихварів, хто то був помічний при купнї землї і всего потрібного, хто то всї каси злучив до купи в „Селяньскій касї“, що достарчила вже нашим сельским касам близько мілїон гроша, аби вони самі собі на пожиток сим грошем орудували, хто то причинив ся до того, що тепер вже є банок краєвий, в якім хлїбороби можуть дістати гроша на півпята процент, хто то зробив, що і довжники Буковиньского поземельного банку (Bodencreditanstalt), які винні тому банкови на застав землї 12 мілїонів, вже таки відразу платять лише пять і три чверти проценту замість сїм, хто то таким чином руским хлїборобам заощадив мілїони що року на самі процента, хто то позакладав по селах склепи, аби люди і відси мали зарібок, хто позапроваджував читальнї, „Сїчи“ и те, аби людий згуртувати до купи і відтак соєдиненими силами бороти ся за лїпші права, хто то причинив ся до того, аби запровадити в нашім краю Раду культури краєвої, відки хлїбороби дістають завсїди з опустом всяке добре насїнє, штучний гній, всякі знаряди і машини господарскі, всяку худобу, тай в сїм тяжкім роцї здорову а дешеву кукурудзу, хто то 140 тисяч річного податку ґрунтового звалив з плечий хлїборобів Кіцманьского і Черновецкого повіту на дїдичів, що збогатїли своїми лїсами, хто то був найлїпшим і найщирійшим порадником і заступником кождого хлїбороба, котрий колинебудь удав ся до руских послів, хто придбав руску ґімназию в Чернівцях і в Кіцмани, де тепер що року яких 500 дїтий руских хлїборобів виучує ся, аби колись мали ми своїх рідних панотцїв, урядників, адвокатів, лїкарів скрізь і всюди, і аби і наші дїти хлїборобскі закушали также трохи паньского хлїба, який доси був їм неприступний, бо ґімназиї були лише нїмецкі, хто то для тих дїточок позакладав бурси в Чернівцях, в Сереті і в Кіцмани, аби мали добру станцию, добрий харч і найлїпшу опіку, хто то заступав ся перед консисториєю за тим, аби руский нарід мав своїх щирих руских панотцїв, хто то зробив, що тепер є в консисториї трох руских совітників на те, аби оборонити і там руский нарід, хто то зробив, що і в тій школї, де учать ся на панотцїв, є тепер два рускі професори, хто то

не жалував ніколи ні гроша ні труду для руского народу, хто збудував „Народний Дім“ в Чернівцях і запровадив друкарню, хто постарав ся о добрі ґазети і книжки для народу, — одним словом: хто то усїх своїх сил докладає, аби наш руский нарід припровадити до добробиту, до лїпшої долї, аби наш нарід нарештї мав свій власний розум, свою волю?! Хто пробудив і заохотив нарід до спільної працї для власного добра, хто збудив в народї відвагу і сьмілість упоминати ся за свої права, хто додавав народови духа і заохоти, хто підтримував в народї віру і надїю на лїпші часи, хто показує дорогу до лїпшої долї?! — Хто то? — Кождий руский хлїбороб вам скаже: се наші рускі посли, се др. Смаль-Стоцкий, Пігуляк, Василько, Калитовский, Малик і Левіцкий!

Чи гадаєте може, що се так легко було зробити? Ой нї! Таже той ґрунт, на котрім руским послам приходило ся працювати, був страшно запустїлий. Всяке бодяче темноти процвитало серед руского народу, а вороги сїяли баламутства, роздор, вражду, недовірє, незгоду, каламутили воду, аби добре було їм в каламутній водї рибу ловити.

Чи-ж може забули ви вже, що вороги виробляли, як ви хотїли собі заложити де читальню, або касу, або „Січ“, або склеп? Чи не знаєте вже, з якими тяжкими перепонами треба було вам таки самим, а з вами і руским послам бороти ся, аби щось доброго у вас завести, аби вас справити на праву дорогу? Які то страшні колоди котили нам під ноги, як то рускі посли мусїли ті колоди відвертати? Чи ви не чули, як то по деяких громадах вороги, що утримували силоміць нарід в темнотї, зараз таки, як ми заложили там або читальню або касу, зараз таки і собі, зібравши своїх кількох заушників і мужицких зрадників-хрунїв, закладали з ними другу читальню або другу касу на те, аби мужики нїяким чином не соєдинили ся собі на пожиток а ворогам на страх, але аби мужиків нїяким чином не випустити із своїх рук?

Чи згадувати вам ще про всякі иньші перепони від всякого начальства, які мусїли наші посли враз з вами поборювати? Чи ви тих перепон не знаєте? — Якби те все схотїв хто списати, що наші посли натерпіли ся, намучили ся враз з нашими людьми, аби їх до чогось доброго привести, то вийшла-б велика історія мук і терпінь руского народу, яких зазнавав він на своїй рідній землї від своїх ворогів або тих наших хрунїв, що йшли ворогам на руку.

А. Дорошевич.

Сьвіт без Аллага.*)

(Арабска байка.)

Аллагови знудило ся вічно бути Аллагом. Тож злїз він з престола, вийшов з своєї палати, зступив на землю і взяв на себе вигляд звичайного чоловіка. Від тепер купав ся що ранка в ріцї, спав на траві і кормив ся ягодами, які збирав у лїсї. Засипляв з вечера, вставав, як сонце сходило.

Сонце сходило кождої днини і заходило кождої ночи. Богато так минуло днїв без нїякої зміни.

Птицї сьпівали, риби грали в ріцї, словом сьвіт жив як звичайно, так як би ся нїчогісїнько не стало.

*) Аллаг називає ся по турецки Бог.

Аллаг усьміхнув ся і подумав:

— Знаменито сотворив я сьвіт, від віків має він назначену дорогу, тож нею іде. Але як то там людям веде ся без мене? Птицї є дурні і риби також, та цїкавий я як то поживає твір розумний, чоловік — від часу, як я перестав на него з гори глядїти; чи лїпше жиє він, чи гірше?

Так думаючи, переходив Аллаг поля, гаї, лїси, аж зайшов до великого гóрода*) Баґдаду.**)

— Но, но, виджу, що те городище стоїть ще на своїм місци — подумав Аллаг.

Місто стояло на давнім місци, по ули-

*) Гóрод значить — місто.

**) Баґдад арабске місто в Мезопотамії в Азиї.

А що за се все мають наші рускі посли? Чи придбали може собі маєтки? — Ні! Із праці своїх рук і голови ледви утримують себе і свої родини! Чи роздобули може собі які посади? — Ні! Чим хто був перед тим, нім став послом, тим є і до нині! Чи може за зраду народу повісили їм вороги золоту колодку на уста, так як Ончулови або Лупієви? — Ні! Так як перше, так і тепер наші посли сьміло і відважно ріжуть усім кривдникам і ворогам руского народу і хліборобів усю правду в очи! — Для себе придбали рускі посли хиба те, що вороги наші їх ненавидять з цілого серця, раді-б їх таки в краплї води утопити, чорнять їх, обкидають всяким болотом, відбирають їм честь, всюди напастують, обріхують, поневіряють як останних! Якби ті наші посли ішли нашим ворогам під руку, то певно вони-б їх ще і величали, вони-б їх і озолотили так, як озолотили тепер Лупія і фамілїю Ончулову, але що тоді за пожиток з того був би рускому народови тай хліборобам?

І тепер ті вороги лагодять ся зломити силу руских послів і руского народу, хочуть накинути рускому народови із Садаґурского, Черновецкого, Серетского і Сторожинецкого повіту на посла такого Волоха Ончула, що безпечно ще лїпше нїж другі потрафить нас збиткувати і нам всякі пакости робити. Чи-ж може се бути, аби руский нарід вибрав собі тепер послом Ончула, а не свого щирого приятеля **Артура Малика,** радника суду і посла із Серету, доброго заступника Серетского народу в соймі? Нї, нїколи! Бо руский нарід вже прозрів!

Ломім силу! Не даймо ся ворогам взяти себе під ноги! Скріпім силу наших щирих руских послів Василька і Пігуляка у Відни, нехай їм до помочи прибуде ще оден помічник **Артур Малик!** Підопрім заходи руских послів для нашого добра! Вибираймо нашим заступником п. радника суду із Серету **Артура Малика!**

Посилайте дїти до школи!

Як лиш покінчуть ся по полях жнива, як господарі майже довожувати вже стануть в стодоли добуток цілорічного труду — тогди по школах розпочинає ся нова доба посївів. По всїх школах збирає ся молодїж після лїтного відпочинку на ново до науки, а добрі учителї станутъ засївати у серця дїтвори золоті зерна знаня і людяности. І в сю пору хочемо до наших братів-селян відозвати ся словом, яке йде із самого серця. Люди добрі, посилайте

цях рикали осли і верблюди,*) осли працювали, верблюди і люди працювали, як би нїчо не стало ся.

— Все в порядку — подумав Аллаг — йно певно нїхто не взиває мого імени.

Радий був він довідати ся, про що тепер люди говорять. Отже йшов дальше, аж зайшов на торговицю.

Дивить ся, аж тут купець продає молодому парубкови коня.

— Присягаю на Аллага — кляв ся купець — що той кінь молодий. Ледви чи й буде два, три роки як сьвіт побачив. Подиви но ся тілько, парубче, який то бистрий кінь. Виглядавбись як козак на тім кони. Присягаю ся на Аллага, що на тім кони можеш йти на перегони з лицарями. То гарний, молодий коник, без нїякої хиби, без крихіточки якої хиби, присягаю на Аллага!

— А чи не обдурюєш ти мене? — спитав парубок.

— Який ти дурний! — закликав купець, заломивши руки — як можна бути так дурним, справдї подібного до тебе дурника зі сьвічкою не найдеш. Якже я міг би тебе обдурювати, коли я клену ся на Аллага? Чи думаєш, що я через тебе буду занапащував на віки свою душу?

Парубок взяв коня і заплатив золотими, звінкими грішми.

Аллаг дав їм добити торгу, а опісля приступив і спитав купця:

— Як то, добрий чоловіче, ти присягав ся на Аллага, а прецїнь же єго нема?

Купець зісипав гроші до мішочка, задзвонив ними і сьміючись, сказав:

*) Верблюд є великий зьвір, який в Азиї заступає коня і вола.

охотно ваші діти до школи! Видите добре, який гаразд має наш нарід. Видите, що ні ґрунту нам не прибуває, ні скарбів не можемо із під землї понакопувати — вся наша будучність тільки в єдности і в просьвіті. Лиш тодї, як будемо просьвічені добудемо собі лїпші условини житя, добудемо собі красші зарібки і доходи. Лиш тодї, як будемо просьвічені не дамо собі ворогам тесати кілє на голові, лиш тодї будемо всї розуміти ся добре на солодких словах ворогів, які мають у собі гірку отрую зрадливости. Братя любі, відкиж будуть наші наступники просьвіченїйші і сьвітлїйші, як ми не будемо їх з малку приучувати до письма. Таж видите, як темного всюди поштуркують, кривдять, обшахровують — чиж ви можете з легким серцем причинювати ся до того, аби ваші дїти мали остати также темні, безпомічні і нещасні?!

Чесні господарі! Ану зберіть разом свої мисли і міркуйте: Наші провідники старають ся о просьвіту, о що раз нові школи, на які кождий — хоче чи не хоче — платить свій даток у податку, а тимчасом богато мужиків не хоче посилати дїтий до школи! Вони на початку року кровавлять серце доброму учителеви, просячи єго, аби звільнив їхнї дїти від школи. Видите, вони просять учителя, аби зробив їм тоту ласку тай позволив їх дїтям бути вічними темняками. Чиж се не страшна річ! І певне, що вороги народу радіб, аби нї один мужик не посилав дїтий до школи, бо они лиш через темноту народа над нами запанували. Але ми кличемо до вас: посилайте дїти до школи! Просьвіта для душі, то то саме, що сонце для тїла. Той хто не хоче просьвіти, хто перед своєю дитиною замикає школу, то так як би заслонював перед нею на віки чорною плахтою сонце, як би єї хотїв заперти у довічну темницю. Тож тямте се люди добрі і усїх заохочуйте до посиланя дїтий до школи, бо там наша будучність, у школї наш ратунок.

Щоб далеко не шукати, поміркуйте собі за теперішну війну російско-японьску. Ви дивуєте ся, чому мала Японїя била велику Росию. А знаєте чому головно се дїє ся? А через те, що жовняри японьскі розумні, просьвічені, а московскі салдати темні та й не сьвідомі, за що мають бити ся. Колиж ми не хочемо, абим далї ходили в ярмі, яке нам зладила невеличка купка просьвічених ворогів, тож берім ся самі до науки і биймо ворога тим самим мечем, яким він підтинає наше значінє.

А далї ще одно! Не зупинюйте ся на школах народних. Треба конче мужикам посилати дїтий до шкіл середних і висших

— Я знаю добре про се, що Аллага нема, але чиж инакше той молодик був би купив коня? Прецїнь кождий видить, що кінь є старий, має слабі ноги і боляки над копитами.

Аллаг засьміяв ся і пішов дальше.

Іде, іде, аж нараз бачить, як бідний, звісний єму Гуссеін двигає на плечах величезний бальок, два рази більший, як він сам. За Гуссеіном ступає Ібрагім.

Бідному Гуссеінови під тягаром за кождим кроком аж колїна погинають ся, піт ллє ся єму цюрком з чола, а очи мало не повилазять з очних ямин. Ібрагім ступає за ним і говорить:

— Не боїш ся ти Аллага, Гуссеіне? Хочеш носити бальки, а не навчив'єсь ся ще скоро ходити? Таким чином ти не вспієш за цїлий день і три бальки перенести на своє місце. То не гарно, Гуссеіне, то дуже не гарно і не морально. Не наражай, Гуссеіне, так легкодушно своєї душі на вічну погубу. Всевидючий Аллаг споглядає тепер на тебе і гнїває ся, що ти лїнуєш ся до працї. О Гуссеіне, з болем серця мушу тобі сказати, що ти стягаєш на себе гнїв Аллага.

Аллаг торкнув ліктем Ібрагіма, відвів єго на бік і запитав:

— Чого ти за кождим майже кроком взиваєш імени Аллага? Єго-ж прецїнь від кількох тижнїв не має.

Ібрагім почіхав ся в чуприну.

— Ох голубчику мій — сказав — чував я про те, та щож робити? Якже инакше присилував би я Гуссеіна, щоби він скорше ніс бальок? Бальків ще чекає досить, чиж маю я брати другого робітника і єму знов платити? Таж через се я поніс би втрату. Маю може бити Гуссе-

— до ґімназий, учительских семинарів і університетів. Се кождий з вас зрозуміє, що дуже нас болить тото, що не маємо досить своєї інтеліґенциї. Як би не тото, стояли би ми на Буковині не на тім місци як нині. Тай се ви добре розумієте, яка біда нам з того, що по всїх урядах позасїдали чужинцї, які не знають нашої мови, які не мають серця до нашого народа. Хоч би ми на се і як нарікали, то се нам нич не поможе, доки не будемо мати по урядах своїх людий. Оттому то не жалуйте гроша, а виводїть своїх синів а то і доньок у просьвічені люди. Дуже богато се не буде коштувати, бо дитина хоче їсти дома так як і в містї, та потому буде така ріжниця, що не буде потребувати іти за 20 кр. на паньский лан, а буде брати свою пенсию і ще буде міг помагати народови в єго борбі із ворогами. У нас є й бурси і люди добрі, що поможуть пильному, а спосібному школяреви, тільки най нїхто не спускає ся на те, що він віддавши сина до школи збув ся всего. То нїяка ласка тільки власний інтерес, бож той син, що покінчить школи вже не верне на батькові фальчі. А то буває так, що не один ґазда гадає собі, що тота бурса має обовязок Бог зна відки черпати гроші та ложити на єго сина. Розуміє ся, що так розумний хиба не подумає, лиш буде — що може — ложити на свою дитину. Певне й те, що до висших шкіл треба посилати дитину лиш тогди, як вона спосібна до науки, бо инакше вийде тільки невернений видаток і завід для родичий. Маємо вже дві ґімназиї в Чернівцях і Кіцмани, що повинні служити для нашого народу, тож заповняймо їх по береги нашою дїтворою. Сим що той або той в селї дістав двійку нема чого відстрашуватись від науки. Де рубають дрова, тріски летїти мусять. Але як би комусь дїялось в школї кривда за тото лише, що він мужицкий син, чого не хочемо припускати, то і на то знайде ся лїк і добра дорога до вкоротаня чиєї не будь самоволї, бо школа і найвисша є для всїх а не лиш для паньских дїтий.

Тож милі братя тямте се у своїм серци, що нї одна руска дитина не сьміє жити без школи, не сьміє остати неписьменною на утїху ворогам, а на шкоду собі і цїлому народови.

Допись.

З Нових Мамаївцїв.

Аґітациї проти кандидатури п. посла Малика розпочаті всюда. Недавно за-

---

іна? Та коли він богато від мене сильнїйший і міг би мене добре покалатати. Маю замкнути єго до криміналу? То ми втїче. Але Аллаг є сильнїйший за всїх, перед Аллагом нїхто не втїче, проте я лякаю мого Гуссеіна Аллагом.

Похитав головою Аллаг і пішов дальше. Всюди, де прийшов, куда глянув звучало єго імя — Аллаг, Аллаг, великий Аллаг! День добігав до краю, по землї стали ся довгі тїни. На темнїючім небі сьвітила біла подоба мінарету,*) а з єго вершка розходив ся голос музеіна: **)

— Аллаг є великий, Аллаг є великий!

Аллаг поздоровив музеіна і спитав:

— Чож і ти взиваєш Аллага, хибаж ти мусиш вже знати, що єго нема?

— Говори тихійше! — кликнув до него музеін з мінарета — говори тихійше чоловіче! Колиб тебе хто вчув, то пропала би вся моя повага і значінє. Нїхто би й не заглянув до мечету, нїхто би й ґрейцаря не приніс, як би по сьвітї рознесло ся, що нема Аллага.

Обличе Аллага захмарило ся, він взніс очи до неба і нагло, перемінивши ся в огнистий стовп, взніс ся в гору, оставляючи музеіна лежачого з переляку лицем до землї.

Вернув тодї до своєї палати, сїв на престолї і почав глядїти на землю. Але вже усьміх не веселив єго облича, а очи глядїли сумно.

Невдовзї станула перед престолом Аллага, трясучись зі страху, правовірна душенька, бажаючи дістати ся до раю.

*) Мінарет є то вежа мечету т. є. сьвятинї турецкої; з тої вежі скликують попи нарід що днини до молитви.

**) Музеін є у Турків той піп, що кличе до молитви.

гостив був нарочно о. Танасій Прокопович до свого сина, лікаря Евдоксія, котрий звичайно перебуває більше в нашім селї. І підчас своєї гостини розпочав о. Танасій аґітацию за п. Ончулом, оповідаючи в хитрий спосіб, що нїбито зі всїх буковиньских теперішних послів тільки п. Ончул і п. Лупу дбали й дбають про нарід буковиньский, так що тепер навіть постановили ввести не за довго в житє якийсь закон асикурацийний, про котрий наш мужик ще й не чув. Після того закону мав би кождий селянин до теперішного податку, який він платить, доплачувати єще, богатший 2—3 кор., а бідний там по кілька сотиків, а за то буде все єго майно: забудованя, ріжнородна домашна худоба, полеве збіже, навіть фізичне здоровє і т. д., асекуроване тільки в однім однїськім товаристві асекурацийнім. При тім о. Танасій казав, що селяни не будуть нїчого й знати, як они там по пару корон чи сотиків будуть платити. Розтолковуючи то людям, споминав в одно лише особи п. Ончул та п. Лупу, котрі оба лише нїби щось для мужиків роблять, а всї иньші посли нїчо. Люди мовчки слухали тої приманюючої бесїди о. Танасія, а єго посїпаки розійшлись горлаючи і проклямуючи селом той будучий п. Ончула закон асекурацийний. Такими отже підлими средствами аґітують рускі вороги, щоби нарід туманити і пхають кандидатуру п. Ончула, за котрого очивидно потерпають, бо знають з переконаня, що буковиньский руский нарід вже прийшов до самосьвідомости і зможе відперти чужих неруских наставників, коли лише стане разом проти них. Руский народе! не дай віри у такій преважній хвилї нїяким обіцянкам зі сторони румуньских приклонників, а покладай лише на власні сили!

Наочний сьвідок.

— Говори чоловіче, що доброго ти зробив за час твого побуту на земли? — озвав ся Аллаг.

— Взивавем безнастанно, о великий Аллагу, твого імени.

Аллаг відвернув голову.

— Ну, а дальше, що ще?

— Що небудь я коли зачинав, щом предприняв все в твоє імя.

— Добре, добре, але що ти ще доброго зробив?

— Всїх напоминавем, щоб імя твоє хвалили і на устах єго мали при всякій нагоді.

— Но то певно доробивесь ся несогірше — засьміяв ся могучий Аллаг.

Душа безперестанно дрожала зі страху.

— Видиш сам, що справа кепска — сказав Аллаг і відвернув ся, щоби не видїти, як надлетїв чорний чортиско, хватив душеньку за ноги тай поволїк до пекла.

Так то Аллаг нагнївав ся на землю.

Перевів *ом.*

Про ощадність.

(*Де-що для робучого народа*).

З нїмецкого переповів Василь Тич.

(Далї).

Каси щадничі.

Гроші з мошенки на-дух втїчуть! Але дай їх в щидничу касу, то вже їх тяще роздїти. Та жди: як побачиш, що твоя книжечка щаднича поволи сповняє ся, зараз тебе збере охота складати. В щадничій касї, яка є при почтово-телеґрафічнім урядї твого парафіяльного містечка, мож складати і самі малїщі суми, бо вже з 50 кр. починаючи. Менче 50 кр. каса не приймає. (В Росиї найменче 25 коп.; а загалом копійками приймають каси лишень в числах: 25, 50, 75 коп. Як вкладати рубля з копійками, то правило те саме: мож дати до каси: 1 рубл. 25 коп.; або приміром: 3 рубл. 50 коп.; або там 50 рубл. 75 коп., і т. д.) Від кождої і найменчої вкладки дістанеш за рік 3 проц. (в Росиї 4 проц.); так що пр. 10 зр. принесе за рік 30 кр. проценту. Як-що тобі процент необхідний, то можеш собі єго відбирати. А як ти не береш, то єго там прирахують до истини, та вже і від того проценту буде йти процент. Процент починає ся рахувати від 1-го кождого місяця. От прим. даш ти в касу в половинї або при кінци мая, тобі процент порахують від 1-го червня. За кождий раз, як даєш в касу удїл, мусиш і книжку щад-

ничу з собою мати, аби тобі в ній приписали, кілько даєш. Каси щадничі відтворені в тих самих годинах, що і почта. За те, що твої гроші не пропадуть і що процент від них дістанеш, за се ручить держава, так що безпечніще складати гроші в щадничу касу, ніж давати на переховок якому приятелеви або кумови. Бо кум гроші возьме, але вже віддати, то не все в него охота. Ну, а як-що він гроші розтратив, то вже май ти собі і вексель, а гроший в него не добудеш. З каси гроші свої забрати, то мож за кождий раз, а і сесе-ж велика вигода. Бо бачите, на тото і є установлені каси, аби і бідний незаможний, і хто з праці рук жиє, аби все ще міг відложити собі який крейцар і зложити на запас про чорну годину, та ще і процент щоби брав від своєї невеличкої зберіжки. А складати, то мож або на своє імя, або на імя чуже, приміром на імя котрої дитини. Як би ти з родинами кождої своєї дитини брав для него щадничу книжечку і най би і малими вкладками, а все давав в касу на ті книжечки, то вже кожда твоя дитина, підбувши і пізнавши грошам вагу, — зараз мала би про запас готовий крейцар. А як діти вже стануть заробляти, то можеш або цілий їх заробок, або частину з него давати в касу, а все таки на тоті самі книжечки. А так в пору, як чи син твій чи дочка подружать ся, вже кожде з них тут-же буде мати *на нове ґаздівство свої гроші*. Відкладай ти на діточі книжечки лишень тілько, кілько роздіваєш от пр. на тютюн та на трактаменти горівкою, побачиш, тілько з того набере ся. Вкладкову книжечку дуже би беречи, бо она становить вартість зложених гроший з процентами. Кожда книжечка має своє число: тото число треба собі добре спамятати, або держати, де записане, бо як би яким чином книжечка де задїла ся, то на тото число мож гроші добути. Але як ти і книжечку де затратиш і числа з неї не спамятав собі, то і гроші твої і процент — пропали. Як в тебе набере ся вже на 1000 зр., то каса перестає платити проценти. Таку суму вже би давати у банк, в більшім місті.

В Варшаві є при Товариствах Добродійних разом і щадничі каси, так звані крейцарові, котрі і найменчий удїл, і кілька копійок приймають, а як вже в кого тим способом призбирає ся на цілого рубля, то то єго переносять в головну касу щадничу. Крейцарові каси видають так звані діточі *карти щадничі*, на котрі діти складають свій крейцар. На такі карти наліплює ся почтові марки, а як налїтить ся на рубля, то карта щаднича перемінює ся на звичайну книжечку щадничу. У нас, в Австриї, то вже 50 кр. с. є. одна корона перемінює карту щадничу в книжечку щадничу.

Божа каса щаднича.

Неоден скаже до мене зі здавленим серцем: — „Не маю я як складати, менї би помагати родителям“. — Не сумуй, друже, то обмінна справа. Розвесели обличе! Лишень дальше роби так, а вже тобі буде добре вести ся. В добрі руки даєш ти на процент, се в руки самого всемогучого і доброго Бога. Ог що називаю я Божою касою щадничою; сам Господь нею завідує і добрий дає процент. Він ще й побільшає часом той процент, а так рідко роблять людскі каси. Він, то часом і двоїть і троїть тобі процент, а декому то і сторицею відплачує!

Як захорує в тебе жінка або дитина, то не скупи ся, робітниче мій! Вам би дужим бути і дбати би за своє здоровлє. А вже за всїх більше власне жінка мусить бути здорова, аби і діти були здорові.

Чи воріг чи приятель?

— „Чого похнюпив ся, чому не засміеш ся?!“ — Каже нераз завеселий товариш до товариша. — „Знов тобі щось наговорив священик? Ну-ко, заживемо! Нинї-ж понедїлок! То і в шинок мож би. Таже і шинкареви дати би заробити, а чоловік лишень раз жиє! До роботи то й завтра не пізно!...“ І веселі бувають понедїлки; — але понедїлки мають ще і сумні боки, так як небо часом нїби і сине, а накидує ся сивими хмарами. А гроший-то кілько ті понедїлки пожирають! Заробок з цілої днини втрачений, а за цілий рік збере ся 52 днї, сего-ж стане на два місяцї!

Так то буває! Як хто привикне до понеділка, то вже він складати не годен. Понеділок — воріг ремісникови. За се не вільно забувати.

(Конець буде).

ВСЯЧИНА.

Мир між Японією і Росиєю. По всім сьвіті розійшлась летом блискавиці радісна вістка, що мирові переговори в Порсмес не розбили ся, але таки дійшли до кінця. Завдяки уступчивости Японців порішено мир і спинене воєнних кроків. Тепер працюють над виготовленем мирового договору.

Котюзї по заслузї. До Станівців дол. н. Ч. загостив був сего року один панок іменим др. Алексеєвич. Він шваґер всім звістного д-ра Баґатирца з Станівців гор. й само такий загорілий москвофіл як і той. Тому послідний завабив єго до нас, аби кував між народом роздор, так як і той в Станівцях горішних. — Той панок зачав був зараз межи нашим руским народом „подвизати ся“, та кацапску читальню запроваджувати, тілько щоби нас роздвоїти. — То але єму не удало ся, бо наші селяни в Станівцях дол. привернені на добру дорогу мають свою читальню „Р. Б.“ мають дві „Січи“, та не дали ся половити на вудку, так, як дало ся много ще не видящих братів Богатирцеви на єго вудку половити, котрих він тепер за ніс водить як хочить. — Годї вам братя дальше такою дорогою блудити, схаменїть ся, привернїть ся до множества ваших братів, що ступають дорогою до просьвіти і розпізнаня, а Ваш воріг зникне з межи Вас так, як др. Алексеєвич, котрому не удало ся нас баламутити, пропав зник з межи нас, — за єго нечестний поступок против одного з наших місцевих народовців засудив єго на відходї недавно наш суд на два дни арешту. — Отак повело ся Алексеєвичеви.

Позір! Оголошена тов. „Січ“ у Виженцї на день 13. серпня н. ст. с. р. „Велика народна забава“ задля непогоди не відбула ся. Комітет взглядно старшина тов. „Січ“ у Виженцї старає ся забаву на недїлю дня 3. вересня н. ст. с. р. з заповідженою вже проґрамою величаво устроїти. Тому звертає ся до всїх прихильників народної справи, щоб зволили ласкаво на означений день прибути у Виженку коло „Лїсківця“ (за церквою) на згадану висше „Народну забаву“. По причинї, що комітет вже поніс великі страти, проте числить наперед, що Вп. інтелїґенция а переважно Вп. пп. учителї прибудуть як найчисленнїйше з своїми селянами до нас. В разї непогоди відбуде ся забава з танцями в готелю Фріста в Вижници. До милого побаченя! — *Товариство „Січ“ у Виженцї.*

Фальшівники банкнотів. Полїция арештувала в Станиславові якогось Фроїма Каца, підозріного о фальшоване банкнотів, що вже перед 8 роками сидїв був в Стрию пів року за таку саму провину. Фабрика фальшивих банкнотів має бути в Льондонї і звідтам роз'їздять ся по цїлім сьвітї „заступники“. Не поминули очивидно і Львова, де перебули кілька днїв і роз'їхали ся по цїлім краю. Як кажуть, такий „аґент“ фабрики дає 1000 корон фальшивих за 240 правдивих і на те богато легковірних людий ловить ся. Справа поки що не є ясна, бо полїция держить слїдство в великій тайнї.

Подяка. Члени „Каси позичкової і щадничої для громади Станівцї гор. н./Ч.“ почуває ся до милого обовязку зложити отсим Вп. панови ц. к. нотареви Дмитрови Поповичеви в Станівцях долїшних н./Ч. найсердечнїйшу подяку за єго ласкаве а безплатне зладжене контракту на реальність і дім під назвою „Народний Дім“ горі названої каси щирий спасибіг! — За старшину: *Олек. Купчанко.*

ДОБРІ КАСИ!!

Хто хоче забезпечити добре свої гроші або дорогоцїнности, най удасть ся до фабрики кас **M. Adlersflügel, Wien, I. Franz Josefs Kai 27,** котрої вироби огнетревалих кас оказали ся скрізь найлїпшими. Робимо особливо уважними каси райфазеньскі, що можуть бути в сїй фірмі найлїпше обслужені. Каси Adlersflügel-а побирають майже всї буковиньскі і другі краєві каси райфазеньскі і скрізь висказують ся про них добре. В виду того, що каси сеї фабрики суть добрі, поручає їх і „Селяньска Каса“ всїм нашим касам як найлїпше.

Видає Товариство „РУСКА РАДА“. За редакцию відповідає ІВАН ЗАХАРКО.

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях, під зарядом Ів. Захарка.